DOI: https://doi.org/10.53486/sstc2026.v3.18
CZU: [005.334:336.77]:336.71(478)

NON-PERFORMING LOAN RATE AND IMPLICATIONS ON FINANCIAL STABILITY: COMPARATIVE ANALYSIS OF SYSTEMICALLY IMPORTANT BANKS AND SMALL BANKS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

RATA CREDITELOR NEPERFORMANTE ȘI IMPLICAȚIILE ASUPRA STABILITĂȚII FINANCIARE: ANALIZA COMPARATIVĂ A BĂNCILOR DE IMPORTANȚĂ SISTEMICĂ ȘI A BĂNCILOR MICI DIN REPUBLICA MOLDOVA

MUNTEANU Evelina, studentă, specialitatea: FB
Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon:+37368951824
e-mail autor: munteanu.evelina@ase.md

Abstract:*The balance of the banking system is a key element in terms of the proper functioning and efficient development of the economy, since banks facilitate the circulation of capital and support the right development of economic activities. That being said, among the most important indicators whose purpose is to assess the quality of assets, is the non-performing ratio, which shows the share of loans for which borrowers experience difficulties in honouring their payment obligations. The level of non-performing loans directly influences the profitability, liquidity and stability of banks, while also having a significant impact on the stability and balance of the entire financial system. In particular, the analysis of this indicator becomes relevant when comparing systemically important banks with smaller banks. Systemically important banks have a significant market, manage large volumes of assets and loans and are, respectively, controlled by stricter regulatory and supervisory requirements. As for small banks, their operations are usually subject to smaller portfolios, sometimes with a higher degree of sectoral or geographical concentration of lending. Thus, the main purpose of this article is to reflect data regarding the non-performing loan rate of systemically important banks and small banks in the Republic of Moldova in the range of 2021-2025, as well as comparing them and measuring the impacts on financial stability.*

Key words: non-performing loans, systemically important banks, small banks, financial stability, banking system.
JEL CLASSIFICATION: G21

INTRODUCERE

Importanța și obiectivele cercetării. Creditele neperformante reprezintă un indicator primordial al riscului de credit și al calității activelor bancare, nivelul acestora marcând în mod direct solvabilitatea, lichiditatea și profitabilitatea instituțiilor bancare, precum și starea sistemului bancar în ansamblu. Astfel, în congruență cu prevederile legislative ale Regulamentului cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale nr. 231 din 27.10.2011, un credit poate fi încorporat în categoria creditelor neperformante în situația în care plățile lunare înregistrează restanțe de 90 de zile sau mai mult și poate fi substandard, dubios sau compromis (BNM, 2011). Rata creditelor neperformante sugerează calitatea portofoliului de credite în spațiul bancar, și poate fi calculată prin intermediul raportului dintre valoarea creditelor neperformante și cea a totalului de credite acordate. Cercetarea în cauză se va axa primordial pe analiza comparativă a acestuia în băncile de importanță sistemică și în băncile mici din Republica Moldova în intervalul anilor 2021-2025.

Obiectivele cercetării constituie analiza impactului generat de rata creditelor neperformante asupra stabilității sistemului financiar prin prisma unei comparații a indicatorului aparținând băncilor de importanță sistemică și a băncilor mici din Republica Moldova în perioada anilor 2021-2025.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Analiza succintă a surselor bibliografice. Din perspectivă metodologică și informațională, analiza și relatările expuse în cercetarea în cauză au la bază referințe legislative actuale în domeniul bancar, precum și comunicate preluate de pe site-ul Băncii Naționale a Moldovei. Totodată, s-a făcut uz de informații de pe site-ul Băncii Centrale Europene și de rapoarte relevante publicate pe site-ul Băncii Naționale a Moldovei, aferente perioadei de timp cuprinse între intervalul anilor 2021-2025.

Descrierea metodelor de cercetare utilizate. Metodele de cercetare de care am făcut uz în cadrul acestui articol constituie metoda descriptivă, analitică, comparativă, precum și cea tabelară, inductivă și deductivă.

Rezultatele obținute. Informațiile și datele obținute în cadrul cercetării în cauză oferă o imagine fidelă a dinamicii și particularităților ratei creditelor neperformante în sectorul bancar al Republicii Moldova. În conformitate cu prevederile Comunicatului cu privire la stabilirea ratelor amortizorului O-SII, mai 2025, băncile nominalizate de comitetul executiv drept societăți de importanță sistemică din Republica Moldova sunt BC „MAIB", BC „Moldindconbank" S.A., OTP BANK S.A., BC „Victoriabank" S.A. (BNM, 2025). Băncile mici sunt mai puțin semnificative, cu dimensiuni reduse ale activelor și operațiunilor, un nivel limitat al activității transfrontaliere și o importanță relativ scăzută pentru economia națională sau stabilitatea sistemului financiar (ECB). În Republica Moldova acestea sunt BC „COMERȚBANK" S.A., BC „EuroCreditBank" S.A. și BC „ENERGBANK" S.A..

Datele referitoare la evoluția ratei creditelor neperformante afiliate băncilor de importanță sistemică sunt expuse în figura 1.

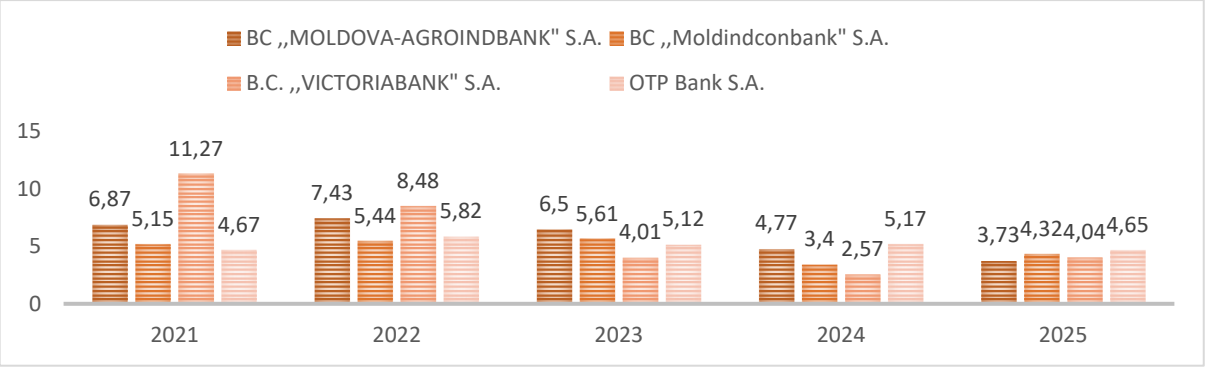

Figura 1. Evoluția ratei creditelor neperformante a băncilor de importanță sistemică din Republica Moldova în perioada anilor 2021-2025, %

Sursa: elaborat de autor în baza rapoartelor BNM (BNM, 2021-2025)

Ponderea creditelor neperformante ale băncilor sistemice în totalul creditelor neperformante pe sectorul bancar este prezentă în tabelul 1.

Tabelul 1. Ponderea creditelor neperformante ale băncilor sistemice în totalul de credite neperformante pe sectorul bancar în Republica Moldova în perioada 2021-2025

Anul	BC „MOLDOVA-AGROINDBANK" S.A., %	BC „Moldindconbank" S.A., %	B.C. „VICTORIABANK" S.A., %	OTP Bank S.A., %
2021	39,03	17,11	16,90	12,32
2022	42,89	17,24	12,26	12,76
2023	43,84	22,16	7,40	10,76
2024	43,50	19,38	7,14	12,94
2025	35,18	25,35	12,00	11,30

Sursa: *elaborat de autor în baza rapoartelor BNM* (BNM, 2021-2025)

Astfel, analizând datele din figura 1 și din tabelul 1, sesizăm o evoluție descendentă vizibilă în perioada nominalizată, totuși, cu diferențe semnificative între instituții. Conform indicilor ratei creditelor neperformante, în anul 2021 băncile de importanță sistemică înregistrează valori relativ ridicate, BC „MOLDOVA-AGROINDBANK" S.A. înregistrând aproximativ 6,87%, urmată de BC „Moldindconbank" S.A. cu 5,15%, B.C. „VICTORIABANK" S.A. cu 11,27%, aceasta înregistrând valori maxime comparativ cu ceilalți giganți ai sistemului bancar, și OTP Bank S.A. cu 4,67%. Anul 2022 este marcat de creșteri ușoare ale indicatorului pentru unele bănci, explicabilă de efectele cumulate ale crizei energiei electrice, inflației cu un nivel ridicat și incertitudinii regionale generate de conflictul din Ucraina. Totuși, odată cu anul 2023, se sesizează o inversare a tendinței, rata NPL scăzând la 6,5% pentru BC „MOLDOVA-AGROINDBANK" S.A., la 5,61% pentru BC „Moldindconbank" S.A., 4,01% la B.C. „VICTORIABANK" S.A. și 5,12% pentru OTP Bank S.A., dinamica negativă continuând în 2024, în 2025 stabilizându-se niveluri și mai reduse. Diminuarea în cauză reliefează o îmbunătățire semnificativă a calității activelor bancare. Referitor la ponderea creditelor neperformante ale băncilor sistemice în totalul creditelor neperformante la nivel de sector, BC „MOLDOVA-AGROINDBANK" S.A. domină cu cea mai mare pondere, dinamica acesteia fiind pozitivă până în 2023, ajungându-se de la un procentaj de 39,03% în 2021 la 43,84% în 2023, și urmând o tendință negativă în 2025, ponderea fiind 35,18% . Fenomenul în cauză sugerează că, cu toate că rata creditelor neperformante se reduce, volumul acestora rămâne semnificativ datorită dimensiunilor sistemice ale instituției. Referitor la BC „Moldindconbank" S.A., instituția înregistrează o creștere a ponderii creditelor neperformante în totalul acestora la nivel de sistem bancar, ajungându-se de la 17,11% în 2021 la 25,35% în 2025. Cu toate acestea, B.C. „VICTORIABANK" S.A. prezintă o reducere considerabilă a ponderii, valoarea indicatorului reducându-se cu aproximativ 7,9 p.p. în 2025 comparativ cu 2021. OTP Bank S.A menține o pondere relativ stabilă, sugerând un profil de risc moderat și constant. Cauzele evoluției identificate în intervalul de timp analizat pot fi atât întărirea cadrului de reglementare prudențială și aplicarea standardelor internaționale, inclusiv IFRS 9, cât și implementarea de către bănci a politicilor mai prudente de creditare.

Datele aferente evoluției ratei creditelor neperformante a băncilor mici din Republica Moldova în perioada anilor 2021-2025 sunt reprezentate în figura 2.

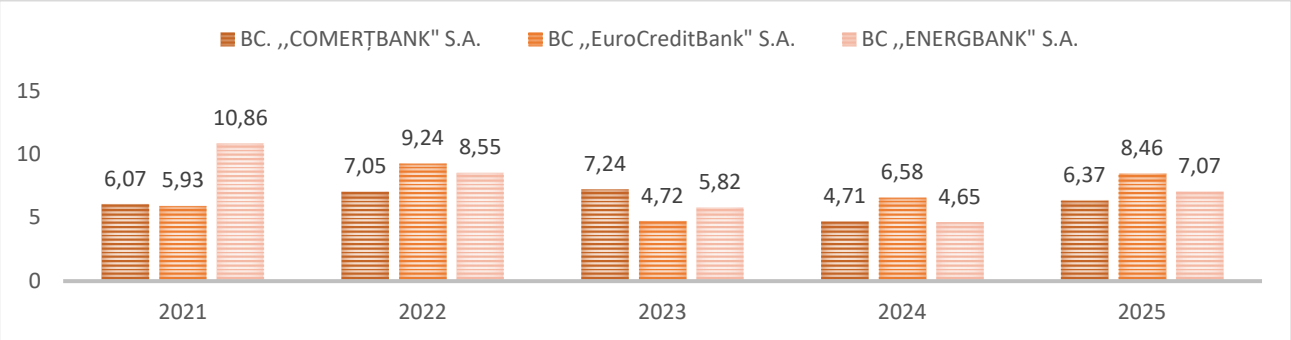

Figura 2. Evoluția ratei creditelor neperformante a băncilor mici din Republica Moldova în perioada anilor 2021-2025, %

Sursa: *elaborat de autor în baza rapoartelor BNM* (BNM, 2021-2025)

Ponderea creditelor neperformante ale băncilor mici în totalul creditelor neperformante pe sectorul bancar este prezentă în tabelul 2.

Tabelul 2. Ponderea creditelor neperformante ale băncilor mici în totalul de credite neperformante pe sectorul bancar în Republica Moldova în perioada 2021-2025

Anul	BC. „COMERȚBANK" S.A., %	BC „EuroCreditBank" S.A., %	BC „ENERGBANK" S.A., %
2021	1,76	1,07	3,12
2022	1,79	1,48	2,26
2023	2,11	0,94	2,07
2024	1,45	1,75	2,56
2025	1,50	1,94	3,53

Sursa: *elaborat de autor în baza rapoartelor BNM* (BNM, 2021-2025)

În conformitate cu figura 2 și tabelul 2, conchidem că evoluția ratei creditelor neperformante în cadrul băncilor mici din Republica Moldova în intervalul 2021-2025 oglindește o dinamică oscilantă a riscului de credit, care poate fi influențată de interacțiunea anumitor factori de nivel macroeconomic, dar și de particularitățile politicilor interne de creditare. Referitor la BC „COMERȚBANK" S.A., datele sugerează creșteri ale ratei creditelor neperfromante de la 6.07% în 2021 la 7,27% în 2023, urmată de o reducere semnificativă la 4,71% în 2024 și o revenire la 6,37% în 2025. De asemenea, BC „EuroCreditBank" S.A. prezintă fluctuații accentuate, picul fiind atins în anul 2022, rata creditelor neperformante fiind de 9,24%, cu ulterioare diminuări la 4,72% în 2023 și o nouă creștere până la 8,46% în 2025. În ceea ce privește BC „ENERGBANK" S.A., este sesizabilă o tendință descendentă, notorie în special în intervalul 2021-2024, cu o ușoare deteriorare a portofoliului de credite în 2025. Astfel, creșterea indicatorului poate fi explicată prin efectul cumulat al inflației ridicate, creșterii costurilor de finanțare și incertitudinile economice regionale, care au afectat cu predilecție debitorii din segmentul IMM-urilor și populația, categorii dominante în portofoliile băncilor mici.

Astfel, băncile sistemice înregistrează o tendință general descendentă a ratei creditelor neperformante, fapt ce reflectă consolidarea managementului riscului, diversificarea portofoliilor și capacitatea mai mare de absorbție a șocurilor. În același timp, băncile mici manifestă o volatilitate accentuată a indicatorului în discuție, fiind prezentă o reducere a valorilor până în 2024 și o creștere a acestuia în 2025, fapt ce sugerează o fragilitate structurală și o sensibilitate mai mare la condițiile economice. Diferențele pot fi argumentate prin capacitatea instituțională a băncii, în timp ce băncile mici sunt mai expuse riscului de concentrare și segmentelor vulnerabile.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

Analiza comparativă a ratei creditelor neperformante evidențiază o diferențiere structurală bine definită între băncile de importanță sistemică și băncile mici din Republica Moldova. Astfel, specific băncilor sistemice este dinamica mai stabilă și tendința general descendentă a ratei creditelor neperformante, iar băncile mici se caracterizează printr-o volatilitate accentuată a indicatorului nominalizat, sugerând o expunere mai ridicată la pericolul de concentrare a portofoliului de credit și o sensibilitate amplificată la fluctuațiile mediului macroeconomic. Drept măsuri de prevenție și intervenție ar fi consolidarea cadrului de administrare a riscului de credit în bănci prin perfecționarea proceselor de evaluare și monitorizare a debitorilor, diversificarea portofoliilor și promovarea intervențiilor timpurii asupra creditelor cu risc sporit.

REFERINȚE

1. Banca Națională a Moldovei. (2011). Regulamentul cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale nr. 231. https://www.bnm.md/ro/content/regulamentul-cu-privire-la-clasificarea-activelor-si-angajamentelor-conditionale-aprobat
2. Banca Națională a Moldovei. (2025a). Comunicat cu privire la stabilirea ratelor amortizorului O-SII, mai 2025. https://bnm.md/ro/printpdf/content/comunicat-cu-privire-la-stabilirea-ratelor-amortizorului-o-sii-mai-2025
3. Banca Națională a Moldovei. (2025b). Rapoartele BNM (2021–2025). https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/drsb/DRSB12.xhtml
4. European Central Bank. (n.d.). What makes a bank significant? https://www.bankingsupervision.europa.eu/framework/supervised-banks/criteria/html/index.en.html

Coordonator științific: SECRIERU Angela, prof. univ., dr. hab
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 (69142515)
e-mail: secrieru.angela@ase.md